

**ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА**

Фізико суспільних наук і міжнародних відносин
Кафедра філософії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1.1 Філософія та наукова етика

(шифр із ОПП і повна назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти

рівень вищої освіти _____ третій (освітньо-науковий) _____

галузь знань _____ 13 Механічна інженерія _____

спеціальність (ості), напрямок 134Авіаційна та ракетно-космічна техніка _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(за наявності) (шифр і назва)

освітня(-і) програма(-и) _____ Авіаційна та ракетно-космічна техніка _____
(назва)

факультет/центр _____ фізико-технічний _____
(назва)

вид
дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова/вибіркова)

**Дніпро
2021**

Розробник(и): Окороков Віктор Броніславович., зав. каф. філософії, доктор філос. наук, професор

(вказати розробників: ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Гарант ОНП «Авіаційна та ракетно-космічна техніка» Сергій ДАВИДОВ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри філософії
(назва кафедри)

Протокол від «08» 09 2021 р. № 2

Завідувач кафедри філософії

 (Віктор ОКОРОКОВ)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено із завідувачами випускових кафедр проектування та конструкцій, двигунобудування, технології виробництва, космічних інформаційних технологій зі спеціальності 134 «Авіаційна та ракетно-космічна техніка» за освітньо-науковою програмою «Авіаційна та ракетно-космічна техніка»

 (Василь ШЕВЦОВ)

 (Юрій МІТКОВ)

 (Анатолій САНІН)

 (Юрій ТКАЧОВ)

Ухвалено на засіданні науково-методичної ради факультету фізико-технічного
(назва)

Протокол від «08» вересня 2021 року № 1

Голова НМРФ (Анатолій КУЛАБУХОВ)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії на наступний навчальний рік

2022/2023 н. р. протокол № 7, від «7» 09 2022 р.

20__/20__ н. р. протокол № ____, від «__» _____ 20__ р.

20__/20__ н. р. протокол № ____, від «__» _____ 20__ р.

20__/20__ н. р. протокол № ____, від «__» _____ 20__ р.

Навчальний рік	Курс	Семестр	Підсумк. контроль			Індивід. завдання		Кредитів ECTS	Обсяг роботи студента (години)					
			екзамен	залік	курсова робота	форма	кількість		всього	аудиторні				самостійна робота
										всього аудиторні	лекції	практичні	лабораторні роботи	
Денна форма навчання														
2021/22	1	1	1	–	–	–	–	4	120	36	36	–	–	84
2022/23	1	1	1	–	–	–	–	4	120	36	36	–	–	84
20__/_														
20__/_														

1. Мета дисципліни.

Метою дисципліни є розвиток та вдосконалення загальної наукової культури аспірантів, системного бачення світу, різноманіття феноменів культури в їх складності та єдності, засвоєння і застосування знань, навичок та вмінь наукової етики у професійній діяльності та дослідницькій роботі.

Програмні компетентності за ОП:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

СК03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни.

Здобувачі повинні мати знання з філософії, етики, історії культури.

3. Результати навчання за дисципліною та їх співвідношення із програмними результатами навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:

Знати: специфіку основних форм філософського мислення: класичну, некласичну, постнекласичну, комунікативну, концептуально-поняттєві горизонти філософського і наукового знання, ключові сучасні соціально-філософські доктрини, специфіку різноманіття феноменів культури, загальні положення наукової етики.

Вміти: обґрунтовувати свою науково-філософську і світоглядну позицію; в умовах професійної діяльності здійснювати критичний огляд тих форм мислення, які застосовуються під час наукової дискусії; використовувати загальний концептуально-поняттєвий філософський і науковий апарат; розглядати феномені культури в їх різноманітті та єдності; дотримуватись принципів наукової етики у професійному середовищі та дослідницькій роботі.

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має продемонструвати такі програмні результати навчання за ОП:

ПР02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми авіаційної та ракетно-космічної техніки державною та іноземною мовами.

ПР04. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з проблем створення перспективних виробів авіаційної та ракетно-космічної техніки та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментаріїв.

ПР09. Вміти критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПР11. Вміти кваліфіковано відобразити результати власних досліджень у наукових публікаціях у провідних національних та міжнародних наукових виданнях.

4. Структура навчальної дисципліни.

1 семестр

Форма навчання: денна

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин*				Примітки**			
		лекції	семінарські/практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	2022/23 н.р.	20__/__н.р.	20__/__н.р.	20__/__н.р.
<i>Розділ 1. Генеза наукового типу раціональності</i>									
1	Тема 1. Філософія як метатеоретичний фундамент науки. Раціональність як феномен культури в онтологічних, гносеологічних, методологічних, світоглядних координатах. Загальна розмітка наукової раціональності.	2			4				
2	Тема 2. Особливості античного типу науковості: споглядальність, спекулятивність, теоретичність, примордіальність універсального, епістемного, істина, як неприховане тощо.	2			4				
3	Тема 3. Особливості середньовічного типу науковості: співвідношення віри та розуму, теоцентричність, креаціонізм, провіденціалізм, есхатологія, сотеріологія, екзегетика та ін.	2			4				
<i>Розділ 2. Теоретико-концептуальна розмітка класичного типу раціональності</i>									
4	Тема 4. Головні наукові здобутки другої половини XVI – XVIII ст.	2			5				
5	Тема 5. Особливості співвідношення суб'єкту та об'єкту, методології у класичному типі наукової раціональності.	2			5				
6	Тема 6. Особливості теоретико-поняттєвого апарату класичного типу раціональності: сила, маса, швидкість, тяжіння тощо.	2			5				
7	Тема 7. Особливості класичної наукової картини світу.	2			5				

<i>Розділ 3. Теоретико-концептуальна розмітка неklasичного типу раціональності</i>									
8	Тема 8. Головні наукові здобутки другої половини XIX – першої половини XX ст.	2			5				
9	Тема 9. Особливості співвідношення суб'єкту та об'єкту, методології у неklasичному типі наукової раціональності.	2			5				
10	Тема 10. Теоретико-поняттєвий фрейм неklasичного типу раціональності: поле, дуалізм, бінарність, комплементарність, відчуження, воля до влади, переоцінка всіх цінностей, Надлюдина, інтуїція, безтямне, дбання, турбота, присутність, інтерес, переживання тощо.	2			5				
11	Тема 11. Особливості неklasичної наукової картини світу.	2			5				
<i>Розділ 4. Теоретико-концептуальна розмітка постнеklasичного типу раціональності</i>									
12	Тема 12. Головні наукові здобутки другої половини XX – початку XXI ст.	2			5				
13	Тема 13. Особливості співвідношення суб'єкту та об'єкту, методології у постнеklasичному типі наукової раціональності.	2			5				
14	Тема 14. Теоретико-поняттєвий фрейм постнеklasичного типу раціональності: синергія, холізм, сингулярність, інший, ризома, слід, наголос, пастіше, симулякр, парадигма, особистісне знання, епістемологічний анархізм тощо.	2			5				
15	Тема 15. Особливості постнеklasичної наукової картини світу.	2			5				
<i>Розділ 5. Наука і етика: грані кореляції</i>									
16	Тема 16. Моральний імператив розвитку науки та загальних принципів наукової етики.	2			5				
17	Тема 17. Етична відповідальність вченого, як дослідника наукової проблеми, автора наукових публікацій, керівника аспірантів та викладача дисциплін.	2			5				
18	Тема 18. Етична проблематика в інформаційну епоху та у майбутніх суспільствах знання	2			5				
	ВСЬОГО	36			84	36/84			

5. Схема формування оцінки.

5.1 Шкала відповідності оцінювання:

Відмінно/Excellent	Зараховано/Passed	90-100
Добре/Good		82-89
Задовільно/Satisfactory		75-81
		64-74
		60-63
Незадовільно/Fail	Не зараховано/Fail	0-59

5.2 Форми та організація оцінювання:

Поточне оцінювання:

Форма оцінювання	Терміни оцінювання (тиждень)	Максимальна кількість балів
Тематичний конспект першоджерела	4	15
Реферування першоджерела	10	15
Есе з відповідної наукової проблеми	15	15
Презентація наукової проблеми та її вирішення	19	15
Максимальна кількість балів за поточне оцінювання* - 60		

Примітка: сумарна максимальна кількість балів: 40 балів у разі наявності лише лекційних занять з навчальної дисципліни, 60 балів у іншому випадку (у разі екзамену); 100 балів за семестр (у разі диференційованого заліку, заліку).

Підсумкове оцінювання:

умовидо складання екзамену: до екзамену допускають здобувачів вищої освіти, які пройшли оцінювання за всіма формами поточного контролю, передбаченого робочою програмою

Форма оцінювання	Терміни оцінювання (тиждень)	Максимальна кількість балів
Екзамен	20	40

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (у разі потреби).

Мультимедійне обладнання: проектор Epson EB-X 400 (2018 р.) з проекційним екраном, ноутбук HP 2HG, 2BES 250 6,6 15,6 FHDAG (2019 р.) Програмне забезпечення: MSOffice 365, MSTeams, MSForms, MSPowerPoint, MSSharePoint, платформа Zoom

7. Рекомендована література:

Основна: (Базова)

1. Гнатенко П.І., Огороков В.Б., Пронякін В.І., Осетрова О.О. Основи філософії: навчальний посібник. – К.: Вища освіта, 2009.

2. Кулик О.В. Філософія. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. – Дн-вськ: Монолит, 2013. – 692 с.
3. Бичко І.В. Філософія. Курс лекцій: навчальний посібник. – К.: Либідь, 2006. – 656 с.
4. Ярошовець В.І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму: Підручник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 263.
5. Історія філософії. Словник / За ред. Ярошовця В.І. – К.: Знання України, 2012. – 1087 с.
6. Гатальська С.М. Філософія культури. Підручник. – К.: Либідь, 2005. – 328 с.
7. Шевцов, С.В. Посібник до вивчення курсу «Філософія культури» [Текст] / С.В. Шевцов. – Д.: РВВ ДНУ, 2010. – 84 с.
8. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.
9. Кассен Б. Європейський словник філософії. Лексикон неперекладностей. Т.1. – К.: Дух і літера, 2009. – 576 с.
10. Тофтул М.Г. Сучасний словник з етики. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 416 с.

Додаткова:

1. Кримський, С. (2002). Наука / Філософсько-енциклопедичний словник. К.: Абрис. С. 410.
2. Кун Т. (2001). Структура наукових революцій. К.: Port-Royal. 228 с.
3. Kuhn T. (1962). The Structure of Scientific Revolutions. Chicago. 264 p.
4. Арістотель. (2020). Метафізика. Харків.: Фоліо. 300 с.
5. Арістотель. (2002). Нікомахова етика. К.: Аквілон-Плюс. 480 с.
6. Платон. (1999). Діалоги. К.: Основи. 395 с.
7. Баумейстер, А. (2012). Тома Аквінський: вступ до мислення. К.: Дух і літера. 408 с.
8. Святий Августин (1999). Сповідь. К.: Основи. 319 с.
9. Тома Аквінський. (2011). Компендіум теології. К.: Кайрос. 24 с.
10. Декарт, Р. (2020). Метафізичні твори. Х.: Фоліо. 219 с.
11. Декарт, Р. (2000). Метафізичні роздуми. К.: Юніверс. 2000.
12. Кант, І. (2000). Критика чистого розуму. К.: Юніверс. 504 с.
13. Кант, І. (2018). Прологомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука. Х.: Фоліо. 288 с.
14. Кант, І. Рефлексії до критики чистого розуму. К.: Юніверс. 240 с.
15. Гадамер, Г.-Г. (2000). Провідні гуманістичні поняття // Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Т.1. К.: Юніверс. С. 18–47.
16. Гайдегер, М. (1998). Будувати, проживати, мислити // Возняк Т. Тексти та переклади. – Х.: Фоліо. С. 313–332.
17. Фройд, З. (2018). Психологія сексуальності. Х.: Фоліо. 151 с.
18. Добронравова І.С. (2008). Філософія та методологія науки: підручник. К.: Вид-во «Київський університет». 223 с.
19. Фукуяма Ф. (2005). Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. Львів: Кальварія, 380с.
20. Jonas, H. (1985). The imperative of responsibility: In search of an ethics for the technological age. University of Chicago press.
21. Merton, R.K. (1988). The Matthew Effect in Science, II: Cumulative Advantage and the Symbolism of Intellectual Property. Isis. Vol. 79, No. 4, pp. 606–623.
22. Poor, N. & Davidson, R. (2016). The Ethics of Using Hacked Data: Patreon's Data Hack and Academic Data Standards. Council for Big Data, Ethics and Society. Retrieved from URL:
23. <https://bdes.datasociety.net/wp-content/uploads/2016/10/Patreon-Case-Study.pdf>
24. Raghavan, S. L. (2011). All in the Interpretation. National Academy of Engineering, Online Ethics Center. Retrieved from URL:
25. <http://www.onlineethics.org/Resources/Cases/Interpretation.aspx?id=24975>

26. Titus, S. L., Wells, J. A., & Rhoades, L. J. (2008). Repairing research integrity. *Nature*, 453(7198), p. 980.
27. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (редакція від 16.07.2019). Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
28. Закон України «Про освіту» (редакція від 09.08.2019). Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
29. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. (2019). К.: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/>
30. The European Charter for Researchers. (2005). Retrieved from URL: https://euraxess.ec.europa.eu/sites/default/files/am509774cee_en_e4.pdf
31. The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised Edition. (2017). Berlin: ALLEA – All European Academies. Retrieved from URL: <https://allea.org/wp-content/uploads/2017/05/ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017.pdf>
32. Бахрушин, В., Николаєв, Є. (2019). Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. К. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cхq9
33. Закон України «Про авторське право і суміжні права» (Редакція від 04.11.2018). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/page2>
34. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (редакція від 16.07.2019). Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
35. Закон України «Про освіту» (редакція від 09.08.2019). Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
36. Рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо запобігання академічного плагіату і його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо) №1/11-8691 від 15.08.2018. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instrukt-list/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>
37. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instrukt-list/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>

8. Інформаційні ресурси (вказувати і репозиторій ДНУ):

1. <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. <http://www.platona.net.org.ua>
3. <http://www.filosof.com.ua/>
4. <http://sofy.kiev.ua/>
5. <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
6. <http://zakon2.rada.gov.ua/lawsshow/995453>

Тематика самостійної роботи

№ теми	Тема самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендована література (№ з переліку)
Тема 1	Опрацювання роботи Т. Куна «Структура наукових революцій»	4	№ 1-3; додаткова № 1-7
Тема 2	Опрацювання книги 1 трактату Арістотеля «Метафізика»	4	№ 1-3; додаткова 8-16
Тема 3	Опрацювання твору Томи Аквінського «Компендіум теології»	4	№ 1-3; додаткова 17-23
Тема 4	Опрацювання книги 1 трактату Ф. Бекона «Про гідність і примноження наук»	5	№ 4, 5; додаткова № 24-37
Тема 5	Опрацювання тексту Р. Декарта «Міркування про метод»	5	№ 4, 5; додаткова № 24-37
Тема 6	Опрацювання тексту Г. Галілея «Механіка»	5	№ 4, 5; додаткова № 24-37
Тема 7	Опрацювання вступу до трактату І. Канта «Критика чистого розуму»	5	№ 1-5; додаткова № 24-37
Тема 8	Опрацювання тексту О. Конта «Дух позитивної філософії»	5	№ 1-5; додаткова № 38-51
Тема 9	Опрацювання тексту Е. Шредінгера «Що таке життя з точки зору фізики?»	5	№ 1-5; додаткова № 38-51
Тема 10	Опрацювання тексту Л. фон Берталанфі «Загальна теорія систем – критичний огляд»	5	№ 1-5; додаткова № 38-51
Тема 11	Опрацювання тексту Г.-Г. Гадамера «Провідні гуманістичні поняття»	5	№ 1-5; додаткова № 38-51
Тема 12	Опрацювання другої частини твору К.Р. Поппера «Логіка і зростання наукового пізнання»	5	№ 1-5; додаткова № 52-60
Тема 13	Опрацювання твору П. Фейрабенда «Проти методу. Нарис анархістської теорії пізнання»	5	№ 1-5; додаткова № 52-60
Тема 14	Опрацювання тексту І. Пригожина та І. Стенгерс «Порядок з хаосу. Новий діалог людини та природи»	5	№ 6, 7; додаткова № 52-60
Тема 15	Опрацювання тексту Ф. Фукуями «Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку»	5	№ 8, 9; додаткова № 52-60
Тема 16	Опрацювання статті Е.Агацці «Чому наука має	4	№ 1-5;

	етичні виміри?»		додаткова № 61-70
Тема 17	Опрацювання тексту І.Г. Фіхте «Про призначення вченого»	4	№ 1-5; додаткова № 61-70
Тема 18	Аналітика сучасного стану проблематики етичного виміру науки	4	№ 11, 12; додаткова № 61-70
Всього годин		84	